

EU:n ja Thaimaan välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelut

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tällä U-jatkokirjeellä annetaan eduskunnalle tietoa EU:n ja Thaimaan välisten vapaakauppasopimusneuvotteluiden etenemisestä U-kirjelmän (U 11/2014 vp) jälkeen. Euroopan komissio (jäljempänä komissio) on käynnistänyt uudelleen vuonna 2014 keskeytyneet EU:n ja Thaimaan väliset vapaakauppasopimusneuvottelut.

Neuvotteluja käydään jäsenmaiden komissiolle vuonna 2007 antamien EU-ASEAN – neuvotteluvaltuuksien pohjalta (E 158/2006 vp). Vapaakauppasopimusneuvotteluja käytiin aluksi EU:n ja koko ASEAN-maaryhmän välillä. Nämä neuvottelut aloitettiin vuonna 2007, mutta keskeytettiin kaksi vuotta myöhemmin ja tehtiin päätös siirtää neuvottelut EU:n ja yksittäisten ASEAN-maiden välisiksi. Neuvoston oikeuspalvelu on katsonut vuoden 2007 mandaatin mahdollistavan myös kahdenväliset kauppaneuvottelut. Mandaatin pohjalta on jo neuvoteltu vapaakauppasopimukset Vietnamin ja Singaporen kanssa.

Neuvottelut EU:n ja Thaimaan välillä käynnistettiin toukokuussa 2013, mutta keskeytettiin seuraavana vuonna vallankaappauksen vuoksi. Vuoden 2019 parlamenttivaalien ja Thaimaan poliittisen tilanteen kehityksen myötä EU arvioi, että maan uuden hallinnon aikana vapaakauppaneuvottelujen jatkaminen on jälleen mahdollista. Thaimaa on komission antamien selvitysten mukaan osoittanut valmiutensa kunnianhimoisen ja kattavan sopimuksen neuvottelemiseksi. Komissio ja Thaimaa tekivät päätöksen neuvottelujen uudelleenkäynnistämisestä keväällä 2023.

Komissio kuulee jäsenmaita neuvottelujen edetessä neuvoston kauppapoliittisessa komiteassa.

Suomen kanta

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58/2023 vp)

Suomi korostaa avoimen, sääntöperustaisen ja vastuullisen kansainvälisen kaupan merkitystä Euroopan kilpailukyvyille. EU:n on aktiivisesti avattava uusia markkinoita kauppasopimuksia neuvottelemalla ja vahvistettava kansainvälisen kaupan sääntöpohjaa. Suomi tukee jo käynnissä olevien EU:n kauppasopimusneuvotteluiden ripeää päätökseen saamista ja sopimusten voimaansaattamista. (E 58/2023 vp)

Suomi pitää tärkeänä vapaakauppasopimuksen neuvottelemista EU:n ja Thaimaan välille Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon (VNS 4/2024 vp) tavoitteiden mukaisesti.

Suomen näkemyksen mukaan vapaakauppasopimuksen avulla voitaisiin osaltaan vahvistaa EU:n roolia maailman kasvukeskuksiin lukeutuvan Kaakkois-Aasian alueella.

Suomi tukee mahdollisimman kattavaa ja taloudellisesti merkittävää vapaakauppasopimusta, jonka sisältö noudattaa pitkälti EU:n viimeaikaisempia vapaakauppasopimuksia. Suomi voi kuitenkin osoittaa joustavuutta yksittäisten neuvottelutavoitteiden ja alkuperäisen kunnianhimon tason osalta. Suomi katsoo, että sopimuksen lopullinen sisältö ja kattavuus tulisi arvioida neuvottelulukukohtaisesti, kokonaisuus huomioon ottaen.

Suomi katsoo, että sopimuksella parannettaisiin suomalaisyritysten vienti- ja tuonti- ja investointimahdollisuuksia sekä parannettaisiin suomalaistoimijoiden kilpailuasetelmaa ja toimintamahdollisuuksia Thaimaassa.

Suomi tavoittelee mahdollisimman kattavaa tullimaksujen poistamista keskeisillä vientialueillamme. Suomi tukee tavoitetta taata Thaimaalle kattava pääsy EU:n markkinoille.

Vapaakauppasopimuksella olisi myös strategista merkitystä, ja sen avulla voitaisiin vähentää Suomen ja EU:n kriittisiä riippuvuuksia. Se edistäisi EU:n ja Suomen taloudellista turvallisuutta tukemalla yritysten tuotantoketjujen monipuolistamista ja turvaamalla tuontia.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan välillä on voimassa vuonna 2022 tehty kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskeva puitesopimus.

EU asetti vuoden 2021 indopasifisessa strategiassaan tavoitteeksi vahvistaa taloudellista ja poliittista läsnäoloaan indopasifisella alueella. Yksi strategian tavoitteista on neuvotella alueen maiden kanssa uusia vapaakauppasopimuksia.

EU tavoittelee EU-Thaimaa vapaakauppasopimuksesta vuoden 2021 EU:n kauppapoliittisen strategian mukaista modernia, kunnianhimoista, kattavaa ja tasapainoista kauppasopimusta. Sopimuksen tavoitteena on luoda sääntöjä osapuolten väliselle kaupalle ja vähentää tarpeettomia kaupan esteitä, jotka aiheuttavat yrityksille lisäkustannuksia, sekä muodostaa yhteistyömekanismeja kaupan eri aloilla erilaisten kysymysten käsittelemiseksi ja haasteiden ratkaisemiseksi.

Neuvotteluiden sisältöä on käsitelty U-kirjelmässä U 11/2014 vp. Vuonna 2023 neuvottelujen käynnistyessä uudelleen EU välitti Thaimaalle tekstiluonnokset, joiden kunnianhimon taso ylittää alkuperäiset sopimustekstiluonnokset. Neuvotteluissa on tähän mennessä käyty kuusi virallista neuvottelukierrosta, viimeisin 23.6.2025 - 26.6.2025. Seitsemäs neuvottelukierros on tarkoitus pitää 29.9.2025 - 3.10.2025. Tällä hetkellä ollaan neuvottelujen puolivälissä, ja niiden arvioitu päättymisaika on aikaisintaan vuoden 2026 alkupuoli.

Komission Thaimaalle välittämä ehdotus sopimuksen katteeksi pitää sisällään seuraavat aihealueet: sääntelyn läpinäkyvyys, kestävät ruokajärjestelmät, kaupan suojakeinot, kaupan tekniset esteet, riitojenratkaisu, palvelut, investoinnit ja pääomaliikkeet, kilpailu ja valtiontuet, tullaustenmenettelyt ja kaupan helpottaminen, tavarakauppa, autoliite, energia ja raaka-aineet, julkiset hankinnat, digitaalinen kauppa, aineettomat oikeudet ja maantieteelliset merkinnät, alkuperäsäännöt, pienet ja keski-suuret yritykset, hyvät sääntelykäytännöt, valtio-omisteiset yritykset, terveys- ja kasvisuojelutoimet, kauppa ja kestävä kehitys, vastavuoroinen hallinnollinen avunanto, etuuskohtelua koskevat toimet, poikkeukset ja loppusäännökset.

Alkuperäsäännöt: Alkuperäsääntöjen osalta EU:n tavoitteena on yksinkertaiset, kauppaa helpottavat säännöt, jotka ottavat huomioon EU:n intressit sekä EU:n tavanomaiset alkuperäsääntöjä koskevat käytännöt.

Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen sekä keskinäinen hallinnollinen apu tulliasi-oissa: EU:n tavoitteena on, että sopimuksella luodaan vankka tulliyhteistyö osapuolten tulliviranomaisten välille ja varmistetaan tullilainsäädännön asianmukainen soveltaminen ja täytäntöönpano avoimen ja ennakoitavan kauppaympäristön varmistamiseksi. Sopimukseen tavoitteena on parantaa tullikäytäntöjä, kuten tavaroiden tulliselvityskäytäntöjä. Sopimuksella edistettäisiin sekä tullimenettelyjen yksinkertaistamista että niiden asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamista tullien ja kaupan helpottamisen alalla sovellettavien kansainvälisten yleissopimusten ja normien mukaisesti.

Tavarakauppa: Sopimukseen tulisi EU:n aikaisempien vapaakauppasopimusten kaltaiset määräykset tavarakauppaa koskevista säännöistä. EU:n tavoitteena on varmistaa mahdollisimman kattava tavarakaupan vapauttaminen. Sopimuksen tulisi kattaa käytännössä katsoen kaikki osapuolten välinen tavarakauppa. Sopimukseen sisällytettäisiin myös määräyksiä, joilla vähennetään kauppaa rajoittavien käytäntöjen käyttöä, kuten tuonti- ja vientirajoituksia, mukaan lukien tuonti- ja vientimonopolit, tuonti- ja vientiluvat, maksut ja muodollisuudet, kauttakuljetus, tavaroiden väliaikainen maahantuonti ja korjatut tavarat.

Kaupan suojatoimet: Sopimuksen kaupan suojatoimia koskevat ehdotetut määräykset vastaavat pitkälti EU:n vapaakauppasopimuksissa yleensä sovittuja, WTO:n polkumyyn-tisopimukseen, tukia ja tasoitustulleja koskevaan sopimukseen sekä suojalausekesopi-mukseen perustuvia sääntöjä. Sopimukseen on otettu lisäksi WTO-sääntöjä pidemmälle meneviä määräyksiä läpinäkyvyyden ja osapuolten puolustautumisoikeuden osalta. Li-säksi sopimus sisältää määräyksen yleisestä edusta ja alemmasta tullista polkumyynti- ja tasoitustullitutkinnoissa. Yleistä etua harkittaessa otetaan huomioon kotimaisen teolli-suuden, maahantuojien, käyttäjien ja kuluttajien edut, joiden perusteella päätetään, onko toimien asettaminen yleisen edun mukaista. Alemman tullin säännön mukaan polku-myynti- ja tasoitustullit asetetaan vahinko- tai polkumyyntimarginaalin tai vahinko- tai ta-soitustullimarginaalin mukaisesti sen perusteella, kumpi näistä on alhaisempi.

Osapuolet tavoittelevat myös kahdenvälisen suojalausekkeen sisällyttämistä sopimuk-seen. Se mahdollistaa preferenssien väliaikaisen keskeyttämisen tapauksissa, joissa tuonnin huomattava ja äkillinen lisäys aiheuttaa kotimaiselle teollisuudelle vahinkoa.

Energia ja raaka-aineet: Sopimuksen tavoitteena on helpottaa nykyistä ja tulevaa kaup-paa ja investointeja koskien energiaa ja raaka-aineita, jotta voidaan edistää energia-käännettä. Tavoitteena on edistää osapuolten kasvihuonekaasujen nettonollapäästä-voitteiden saavuttamista mukaan lukien vihreän teknologian käytöllä. Tavoitteena onkin ympäristöllisen kestävyys ja osapuolten välisen syrjimättömyyden parantaminen ener-gian ja raaka-aineiden alalla. Sopimuksella poistettaisiin esteitä energiaan ja raaka-ai-neisiin liittyvässä kaupassa ja investoinneissa sekä edistettäisiin uusiutuvien energia-muotojen käyttöönottoa ja energiatehokkuutta sekä energiansiirtoinfrastruktuuriin

toimivuutta. Sopimus sisältäisi yhteistyötä tutkimuksessa, kehityksessä ja innovaatioissa kuten myös standardeihin, teknisiin säännöksiin ja vaatimustenmukaisuuteen liittyvän yhteistyön.

Teollisuustuotteiden tekninen sääntely: Sopimuksen tavoitteena on teollisuustuotteiden teknisen sääntelyn (tekniset määräykset, standardit ja menettelyt vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi) osalta saada aikaan WTO:n kaupan teknisiä esteitä koskevaa sopimusta pidemmälle menevät sitoumukset, joilla helpotetaan osapuolten pääsyä toistensa markkinoille. Tavoitteena on muun muassa lisätä läpinäkyvyyttä ja edistää hyviä sääntelykäytäntöjä, lisätä kansainvälisten standardien hyväksyntää sekä virtaviivaistaa testaus- ja sertifiointivaatimuksia.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimet: Sopimuksen tavoitteena on helpottaa eläin- ja kasvipäristöjen tuotteiden kauppaa EU:n ja Thaimaan välillä. Neuvotteluiden lähtökohtana on WTO:n terveys- ja kasvinsuojelua koskevan sopimuksen (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, SPS) periaatteet, ja neuvotteluissa tavoitellaan WTO-sopimusta pidemmälle meneviä säännöksiä. Neuvotteluissa tavoitellaan terveys- ja kasvinsuojelutoimien kielteisten kauppavaikutusten minimoimista parantamalla osapuolten viranomaisten yhteistyötä ottaen kuitenkin huomioon osapuolten oikeus arvioida ja hallinnoida riskejä sekä suojella ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä. EU tavoittelee muun muassa EU:n tunnistamista yhtenä kokonaisuutena tuontivaatimusten osalta mukaan lukien markkinoillepääsyä koskevien hakemusten nopeutettuja menettelyitä ottaen huomioon EU:n yhdenmukaistettu terveys- ja kasvinsuojelupolitiikka.

Kestävät ruokajärjestelmät: EU:n tavoitteena on sisällyttää sopimukseen kestäviä ruokajärjestelmiä koskeva luku (Sustainable Food Systems, SFS). Kyseessä on yhteistyöluku, jossa osapuolet sopisivat yhteistyöstä kestävien ruokajärjestelmien tukemiseksi. Osapuolet sopisivat tekevänsä yhteistyötä kahdenvälisesti ja kansainvälisillä foorumeilla. Yhteistyöaiheet kattaisivat mm. elintarviketuotannon ympäristö- ja ilmastovaikutukset, elintarviketurvallisuuden vahvistamisen, terveellisten ja kestävien ruokavalioiden edistämisen ja ruokahävikin vähentämisen. Lisäksi luvussa sovittaisiin yhteistyöstä elintarviketurvallisuuden turvaamisen, eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi ja antimikrobiresistenssin vastaisen työn osalta.

Palveluiden kauppa ja investoinnit: EU:n tavoitteena on korkeatasoinen ja markkinoillepääsyn suhteen kunnianhimoinen sopimus. Sopimuksella on tarkoitus vakauttaa kauppa- ja investointiympäristöä sopimalla velvoitteista, joilla vähennettäisiin muun muassa ulkomaalaisiin toimijoihin kohdistuvaa perusteetonta syrjintää ja eräitä määrällisiä rajoituksia (esimerkiksi yrityksiä koskevia ulkomaalaisomistusrajoituksia). Sopimus koskisi rajat ylittäviä palveluita (esimerkiksi konsultointipalvelut, IT-palvelut, kuljetuspalvelut), investointeja palvelujen, alkutuotannon ja teollisuustuotannon aloilla sekä yritystoimintaan liittyvien henkilöiden tilapäistä maahantuloa. Sopimus ei sisältäisi investointien suojaa koskevia määräyksiä.

Pääomaliikkeet: Sopimukseen on tarkoitus sisällyttää EU:n kauppasopimusten tavanomaiset määräykset sekä poikkeukset pääomien vapaasta liikkeestä sopimuksen kattamilla aloilla.

Julkiset hankinnat: EU:n tavoitteena on sisällyttää sopimukseen WTO:n julkisia hankintoja koskevan GPA-sopimuksen (GPA, Agreement on Government Procurement) mukaiset määräykset läpinäkyvyydestä ja hankintamenettelyistä. Sopimuksella pyritään avaamaan julkisten hankintojen markkinoita hallinnon kaikilla tasoilla mukaan lukien keskus-, alue- ja paikallishallinto, erityisaloilla sekä valtio-omisteisten yritysten osalta. Tähän mennessä Thaimaa ei ole avannut hankintamarkkinoitaan EU-toimijoille eikä se ole liittynyt WTO:n useamman keskiseen GPA-sopimukseen.

Teollis – ja tekijänoikeudet, ml. maantieteelliset merkinnät: EU:n tavoitteena on mahdollisimman vahva teollis- ja tekijänoikeuksien suoja vapaakauppasopimuksessa. Teollis- ja tekijänoikeuksia käsittelevä luku täydentää ja täsmentää osapuolten TRIPS-sopimuksen (Sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista) ja muiden teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien kansainvälisten sopimusten mukaisia oikeuksia ja velvoitteita. Luku sisältää tavanomaisia määräyksiä tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista, tavaramerkeistä, mallioikeuksista, maantieteellisistä merkinnöistä, patenteista, julkistamattoman tiedon suojasta, kasvilajikkeista sekä immateriaalioikeuksien toimeenpanosta ja rajatoimista. Sopimuksen tarkoituksena on perustaa yhteinen työtasoinen immateriaalioikeuksia koskevien sopimusmääräyksiä monitoroimiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Digitaalinen kauppa: Digitaalisen kaupan osalta EU:n tavoitteena on kunnianhimoinen sopimus, joka toisi oikeudellista varmuutta yrityksille ja kuluttajille ja vähentäisi perusteettomia kaupan esteitä. Neuvotteluissa käsitellään laajasti digitaaliseen kauppaan liittyviä aiheita kuten sähköiset allekirjoitukset, sähköisten toimitusten tullittomuus, rajat ylittävät tietovirrat sekä lähdekoodien paljastamisvaatimusten kieltä.

Kilpailu, valtiontuet ja valtio-omisteiset yritykset: EU:n tavoitteena on varmistaa tasavertainen toimintaympäristö eurooppalaisille yrityksille Thaimaan markkinoilla. Sopimukseen pyritään sisällyttämään määräyksiä kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta koskien kilpailunvastaisia menettelyjä ja yrityskeskittymien valvontaa. EU tavoittelee sopimukseen valtiontukia koskevia sitovia määräyksiä, jotka menevät WTO:n tuki- ja tasoitustullisopimusta pidemmälle ja ovat EU-lainsäädännön mukaisia. Sopimuksella halutaan myös varmistaa, ettei valtionyhtiöiden tai yhtiöiden, joilla on erityisoikeuksia tai etuoikeuksia, toiminta vääristä kilpailua tai luo kaupan tai investointien esteitä.

Kauppa ja kestävä kehitys: EU:n tavoite on linjassa unionin uudistetun kaupan ja kestävä kehityksen lähestymistavan kanssa. Kaupan ja kestävä kehityksen (Trade and Sustainable Development, TSD) luku kattaisi määräyksiä, joilla vahvistetaan osapuolten kansainvälisten sitoumusten toimeenpanoa koskien kauppaa ja työelämän normeja, sukupuolten välistä tasa-arvoa, ympäristöä ja vastuullista liiketoimintaa. Kaupasta ja ilmastomuutoksen vastaisesta toiminnasta on oma kappaleensa. Sen lisäksi on kappaleita kaupasta ja luonnon monimuotoisuudesta, metsistä sekä merten luonnonvaroista ja kalanviljelyksestä. Osapuolet tulisivat edistämään kestävä kehityksen mukaista kauppaa ja investointeja mm. helpottamalla ympäristötuotteiden ja palveluiden kauppaa, ja luku sisältää viittauksia relevantteihin markkinoillepääsysitoumuksiin. TSD-luku tulisi yleisen riitojenratkaisumekanismin piiriin EU:n uuden käytännön mukaisesti.

Pienet ja keskisuuret yritykset: Sopimukseen on tarkoitus sisällyttää erillinen pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskeva luku. EU:n tavoitteena on helpottaa molempien osapuolten pk-yritysten osallistumista EU:n ja Thaimaan väliseen kauppaan sisällyttämällä sopimukseen sitoumuksia markkinoille pääsyä koskevien tietojen jakamisesta. Tavoitteena on myös luoda asianmukainen institutionaalinen rakenne, jolla varmistettaisiin, että osapuolten pk-yritysten tarpeet otetaan huomioon sopimuksen täytäntöönpanossa.

Riitojenratkaisu: EU tavoittelee sopimukseen kattavaa ja sitovaa valtioiden välistä riitojenratkaisumekanismin, joka pohjautuu WTO:n riitojenratkaisujärjestelmään. Tavoitteena on luoda tehokas ja sitova mekanismi sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien osapuolten välisten riitojen ratkaisemiseksi siten, että sopimus sisältää myös täytäntöönpanoa koskevat määräykset.

Poikkeuksia koskeva luku noudattaa EU-kauppasopimusten yleislinjaa ja sisältää tavanomaiset viittaukset GATT-sopimuksen mahdollistamiin poikkeuksiin, turvallisuuspoikkeukseen ja verotukseen.

Yhdysvaltojen tullitoimet ovat tuoneet EU:n ja Thaimaan välisille sopimusneuvotteluille uutta liikevoimaa, vahvistaen Thaimaan pyrkimystä päästä neuvotteluissa eteenpäin. Sopimuksen aikaansaaminen on myös EU:lle keskeinen prioriteetti. Sopimus nähdään nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa tärkeäksi erityisesti geopolittisesta näkökulmasta. EU:n on aktiivisesti etsittävä uusia kumppanuuksia ja monipuolistettava hankintalähteitä.

Tähän mennessä neuvottelut on saatu päätökseen hyviä sääntelykäytäntöjä ja sääntelyn läpinäkyvyyttä koskevista sopimuslukuista, ja osapuolet ovat päässeet alustavaan yhteisymmärrykseen myös seuraavien sopimuslukujen muotoiluista: kaupan tekniset esteet, kauppa ja kestävä kehitys, pienet ja keskisuuret yritykset, viestintäpalvelut, tullausten menettelyt ja kaupan helpottaminen ja kestävät ruokajärjestelmät.

Lisäksi neuvotteluissa on edistytty hyvin valtio-omisteisia yrityksiä, kilpailua, pääomaliikkeitä, riitojenratkaisua, maantieteellisiä merkintöjä, palvelukauppaa ja alkuperäsääntöjä koskevissa luvuissa ja autoliitteessä. Edistystä on saavutettu myös aiheissa, jotka ovat uudempia Thaimaalle, mukaan lukien digitaalinen kauppa, valtiontuet sekä energia ja raaka-aineet.

Tavarakaupan markkinoillepääsyä koskevat tarjoukset vaihdettiin osapuolten välillä viidennellä neuvottelukierroksella. EU:n näkökulmasta niiden lähtötaso on hyvä, ja tarjouksista jatketaan neuvotteluja seitsemännellä neuvottelukierroksella. Osapuolet ovat vaihtaneet ensimmäiset markkinoillepääsytarjoukset palvelukaupasta ja investoinneista heinäkuussa. Tarkoitus on vaihtaa tarjoukset myös julkisia hankintoja koskien.

Jäljellä olevat avoimet aiheet ovat haasteellisia mutta tärkeitä osapuolille, ja neuvottelut etenevät teollis- ja tekijänoikeuksien, maantieteellisten merkintöjen ja terveys- ja kasvin-suojelutoimien osalta. Keskustelut jatkuvat yhä myös toimeenpanoa ja riitojenratkaisua koskevien lukujen osalta. Neuvoteltavaa on paljon myös julkisten hankintojen luvun osalta, joka on uusi aihepiiri Thaimaalle.

EU:n puolella keskeisiä neuvoteltavia aiheita ovat Thaimaan vientiä ja tuontia rajoittavat toimet ja sääntely-ympäristö erityisesti maataloustuotteiden, purkkitonnikalan ja kalatuotteiden sekä terveys- ja kasvin-suojelutoimien sektoreilla. Thaimaalle tärkeitä neuvotteluaiheita ovat autosektori, tekstiilit ja jalkineet, joihin Thaimaa tavoittelee laajoja alkuperäsääntöjä.

Investointisuoja sisältyy neuvottelumandaattiin, mutta käytännössä neuvottelut eivät ole edenneet. Näin ollen investointisuoja ei sisältyisi sopimuksen katteeseen, ja jäsenmaiden kahdenväliset investointisuojasopimukset ovat edelleen voimassa. Thaimaalla ei ole suunnitelmia avata neuvotteluja investointisuojusta. Suomen ja Thaimaan välillä on vuonna 1996 voimaan astunut kahdenvälinen investointisuojasopimus.

Kestävyyssvaikutusten arviointi käynnistettiin keväällä 2025, ja tällä hetkellä sen arvioidaan valmistuvan vuodenvaihteessa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU:n neuvottelutavoitteiden ja komission tekemien tekstiesitysten perusteella sopimus sisältäisi vain unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, mikä tarkoittaisi, että se tehtäisiin unionisopimuksena. Sopimuksen aineellinen oikeusperusta voidaan kuitenkin määritellä tarkasti vasta siinä vaiheessa, kun lopulliset sopimustekstit ovat valmiit.

Sopimusluonnoksen sisällön perusteella voidaan tässä vaiheessa arvioida, että sopimuksen allekirjoittamista ja mahdollista väliaikaista soveltamista koskevan päätöksen

perustana olisi ainakin SEUT 207 artikla (yhteinen kauppapolitiikka) yhdessä menettelyä koskevan SEUT 218 artiklan kanssa. Sopimuksen oikeusperusta tulee tarkemmin arvioidavaksi, kun sopimuksen lopullinen sisältö on selvillä.

Siltä osin kuin on kyse sopimuksen allekirjoittamista ja tekemistä unionin puolesta koskevista neuvoston päätöksistä, ja jos aineellisena oikeusperustana käytetään mainittua SEUT 207 artiklaa, tehdään päätökset neuvostossa määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin rooli määräytyy SEUT 218 artiklan mukaisesti. Tässä vaiheessa sovelletaan artiklan 10 kohtaa, jonka mukaan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti sopimuksen kaikissa vaiheissa.

Neuvotteluiden päätyttyä neuvostossa tehdään kaksi päätöstä: päätös sopimuksen allekirjoittamiseksi ja päätös sopimuksen tekemiseksi. Neuvoston päätös sopimuksen allekirjoittamisesta ei tule edellyttämään Euroopan parlamentin kuulemistä tai hyväksyntää. Neuvoston päätös sopimuksen tekemisestä tulee kuitenkin edellyttämään parlamentin hyväksyntää SEUT 218 artiklan 6(a) kohdan mukaan.

Kansallinen valmistelu

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa yhdessä muiden ministeriöiden kanssa sidosryhmiä kuullen. Neuvotteluja on käsitelty kansallisesti EU2/kauppapoliittisessa jaostossa neuvottelukierrosten yhteydessä. Jaoston laajaa kokoonpanoa, jossa on edustettuina viranomaisten lisäksi sidosryhmien edustajia, on konsultoitu Suomen neuvottelutavoitteista kirjallisessa menettelyssä 5.3.2025. U-jatkokirjettä on käsitelty kauppapoliittisen jaoston kirjallisessa menettelyssä 19.9.2025.

Eduskuntakäsittely

Eduskunnalle annettiin tietoja neuvotteluvaltuutuksesta EU:n ja ASEAN:in välisiin vapaakauppasopimusneuvotteluihin 31.1.2007 päivätyllä E-kirjeellä E 158/2006 vp. Eduskunnalle annettiin tietoja neuvottelujen etenemisestä lisäksi 08.07.2009 ja 30.8.2013 päivätyillä E-jatkokirjeellä. Suuri valiokunta katsoi ulkoasiainvaliokunnan ja talousvaliokunnan näkemysten mukaisesti, etteivät kirjeet antaneet aihetta toimenpiteisiin.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta.

Niin kutsutut Ahvenanmaa-varaumat tullaan huomioimaan sopimusehdotuksen julkisia hankintoja sekä palveluiden kauppaa ja investointeja koskevissa sitoumuksissa.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan sopimuksen on tarkoitus sisältää ainoastaan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Näin ollen sopimuksen määräykset eivät sisältäisi Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Suhdetta Suomen lainsäädäntöön samoin kuin Ahvenanmaan toimivaltaan voidaan arvioida myöhemmin tarkemmin konkreettisen sopimustekstin valossa.

Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole merkittäviä suoria vaikutuksia valtion talousarvioon.

Neuvotteluiden ollessa vielä käynnissä on sopimuksen taloudellisia vaikutuksia vielä vaikea arvioida kokonaisuudessaan. Komissio on teettämässä vaikutusarviota vapaakauppasopimuksen taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristöllisistä vaikutuksista osana neuvotteluprosessia.

Yleisesti sopimuksen odotetaan lisäävän kaupankäyntiä ja tuovan yrityksille taloudellisia hyötyjä parantamalla yritysten markkinoillepääsy- ja toimintamahdollisuuksia sekä vahvistamalla yritysten oikeudellista toimintavarmuutta Thaimaassa. Sopimuksen odotetaan vähentävän tullimenettelyihin liittyvää hallinnollista taakkaa, joka on tähän saakka vaikeuttanut eurooppalaisten yritysten kauppaa. Suoria taloudellisia hyötyjä eurooppalaisille ja suomalaisille vientiyrityksille koituu esimerkiksi Thaimaan tullitasojen alenemisesta, sekä nykyisellään melko suljettujen julkisten hankintojen markkinoiden avaamisesta. Myös tullien ulkopuolisten kaupanesteiden purkamisesta olisi saatavissa merkittäviä taloudellisia hyötyjä. Palveluiden, kaupan ja investointien osalta sopimus luo toimintaympäristöön vakautta ja ennakoitavuutta.

Kaakkois-Aasian maihin lukeutuvalla Thaimaalla on alueen toiseksi suurin talous, ja se on merkittävä kumppani EU:lle kansainvälisen kaupan näkökulmasta. EU:n toimialoista hyötyisivät todennäköisesti eniten puhtaan ja uusiutuvan energian, sähköajoneuvojen sekä mikrosirujen kaltaisten kriittisten tavaroiden tuotantoon liittyvät alat, jotka ovat tois-
taiseksi aliedustettuina Thaimaahan suuntautuvissa investoinneissa.

Vuonna 2024 Thaimaa oli EU:n 28. tärkein kauppakumppani, kun taas EU oli Thaimaan neljänneksi suurin kauppakumppani Kiinan, Yhdysvaltojen ja Japanin jälkeen. Tavaroiden kokonaiskaupan arvo EU:n ja Thaimaan välillä oli 42 miljardia euroa, ja palvelukauppa ylitti 13 miljardin euron rajan vuonna 2023.

Suomen tavarakaupan vienti Thaimaahan oli vuonna 2024 arvoltaan 277 miljoonaa euroa ja tuonti 527 miljoonaa euroa. Palvelukaupan osalta Suomen vienti oli vuonna 2023 arvoltaan 108 miljoonaa euroa ja tuonti 208 miljoonaa euroa. Suomen tärkeimmät vientituotteet vuonna 2024 olivat turkisnahat ja tekoturkikset, lannoitteet sekä erilaiset sähkökoneet ja -laitteet ja niiden osat. Thaimaasta tuodaan Suomeen sähkökoneita ja -laitteita kuten automaattisten tietojenkäsittelykoneiden osia, ilmastointilaitteita, sähkömuuntajia ja niiden osia, luonnonkumia ja kumituotteita, optisia kuituja, valmisteita ja säilykkeitä, jalkineita, tekstiilejä ja hedelmiä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Thaimaa on osoittanut vahvaa sitoutumista neuvotteluihin ja pyrkimystä saada neuvottelut päätökseen kuluvan vuoden aikana. Neuvottelujen tämänhetkinen arvioitu päättymisaika on kuitenkin aikaisintaan vuoden 2026 ensimmäinen vuosipuolisko.

Asiakirjat

E-kirje EU:n vapaakauppaneuvotteluista Intian, Etelä-Korean ja Asean-maiden kanssa ja assosiaatiosopimusneuvotteluista Keski-Amerikan maiden sekä Andien yhteisön kanssa (E 158/2006 vp).

Komission neuvotteluissa tekemät tekstiesitykset löytyvät komission [verkkosivuilta](#).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Touko Piiparinen, ulkoministeriö (KPO-20), Touko.Piiparinen@gov.fi
Jukka Nikulainen, ulkoministeriö (KPO-20)

Sara Ohls, ulkoministeriö (KPO-20)
Kimmo Sinivuori, ulkoministeriö (KPO-10)
Niina Blomberg, ulkoministeriö (KPO-10)
Mary-Anne Nojonen, ulkoministeriö (KPO-20)
Aleksi Kuusisto, ulkoministeriö (KPO-20)
Petri Kuurma, ulkoministeriö (KPO-20)
Pekka Hirvonen, ulkoministeriö (KPO-10)
Malena Sell-Myllyoja, ulkoministeriö (KPO-30)
Jatta Jämsén, ulkoministeriö (KPO-30)
Kai Tuorila, Suomen Bangkokin-suurlähetystö

VAHVA-tunnus

EU/1047/2023

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite